
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

КАФЕДРА БІОЛОГІЇ ТА ХІМІЇ

Силабус

OK 7 Мікологія

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Біологія та біохімія»

I. Курс

Навчальний рік / Семестр 2025-2026 / 1-й семестр

Викладач, відповідальний за освітній компонент

Андрик Єва Йожефівна

Кандидат біологічних наук, доцент, доцент

E-mail: andrik.eva@kmf.org.ua

Кабінет: 222

Дні та години консультації: четвер 14.40-16.10 к.ч.

Викладач, відповідальний за лабораторні заняття

Андрик Єва Йожефівна

Кандидат біологічних наук, доцент, доцент

E-mail: andrik.eva@kmf.org.ua

Кабінет: 222

Дні та години консультації: четвер 14.40-16.10 к.ч.

Опис освітнього компоненту		
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Ступінь вищої освіти	Магістр	
Галузь знань	Е Природничі науки, математика та статистика	
Спеціальність	Е1 Біологія та біохімія	
Предметна спеціальність	Біологія та біохімія	
Кваліфікація	Магістр з біології та біохімії	
Форма навчання	Інституційна (денна, заочна)	
Тип освітнього компоненту	Обов'язковий	
Мови викладання	Українська, угорська	
Кількість кредитів	4	
Всього годин	120	
	форма навчання	
	денна	заочна
Лекції	18	8
Лабораторні заняття	14	4
Самостійна робота	88	108
Консультації для здобувачів заочної форми навчання		
Пререквізити освітнього компоненту		

Анотація освітнього компоненту, мета, завдання

Анотація дисципліни: Мікологія вивчається у I семестрі, у циклі професійної та практичної підготовки магістра за спеціальністю 091 “Біологія та біохімія”.

Мета: Ознайомлення студентів з загальною характеристикою грибів як форми життя, їх місцем в органічному світі, біологічними та екологічними особливостями.

Завдання: формування знань про систематику грибоподібних організмів та грибів, їх будову, розвиток та екологію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- місце грибоподібних організмів та грибів у системі живого та принципи їх класифікації;
- особливості будови грибоподібних організмів та грибів;
- загальні морфологічні та фізіологічні властивості грибних організмів;
- типи та способи розмноження грибів, цикли їх розвитку в цілому та по групам;
- характеристики основних таксономічних груп та їх представників;
- різноманіття способів життя грибів та грибних організмів, їх зв'язки з іншими видами та роль у біосфері.

вміти:

- характеризувати представників різних таксономічних та екологічних груп грибів;
- встановлювати основні характерні особливості будови окремих таксонів;
- визначати види грибів на рівні класу чи порядку
- приготувати тимчасовий мікропрепарат грибів.

Основна тематика освітнього компоненту

Теми лекцій

Гриби, як форма життя. Місце грибних організмів у системі органічного світу. Життєві форми грибів.

Походження та еволюція грибів. Будова грибів. Типи грибного талому.

Вегетативні структури грибів. Видозміни міцелію. “Тканини” й “органи” грибів. Життєві цикли грибів.

Безстатеве розмноження грибів.

Генетична рекомбінація і життєвий цикл грибів. Парасексуальне розмноження. Статеве розмноження.

Пострекомбінативна репродукція. Аски, аскоми. Типи плодових тіл. Базидії, базидіоспори, базидіоми.

Систематика грибоподібних організмів: морфологічні особливості, спосіб життя, способи розмноження, представники.

Систематика і характеристика справжніх грибів (морфологічні особливості, спосіб життя, способи розмноження, представники): відділи Chytridiomycota, Zygomycota, Glomeromycota, Ascomycota, Basidiomycota. Формальний відділ Deuteromycota.

Ліхенізовані гриби (лишайники).

Екологія грибів.

Теми лабораторних занять

- Тема 1. Походження грибів. Типи талому.
- Тема 2. Будова грибів і видозміни грибів.
- Тема 3. Безстатеве розмноження грибів.
- Тема 4. Органи безстатевого розмноження. Конідіоми. Фітопатогенні гриби.
- Тема 5. Статеве розмноження грибів.
- Тема 6. Ліхенізовані гриби — лишайники.
- Тема 7. Хімічні методи у дослідженні грибів.

Основні теми для самостійної роботи

- Типи талому у різних систематичних груп грибів.
- Вегетативні структури грибів та видозміни міцелію у різних систематичних груп грибів.
- Органи безстатевого розмноження у різних видів патогенних грибів.
- Життєві цикли вибраних фітопатогенних грибів.
- Статеве розмноження та типи плодових тіл грибів.
- Типи мікоризи та їх особливості.
- Групи ліхенізованих грибів (лишайників) та їх представники.
- Екологічні групи грибів.

Основні теми консультацій для здобувачів заочної форми навчання

- Гриби, як форма життя. Місце грибних організмів у системі органічного світу. Життєві форми грибів. Походження та еволюція грибів. Будова грибів. Типи грибного талому.
- Вегетативні структури грибів. Видозміни міцелію. “Тканини” й “органи” грибів. Життєві цикли грибів.
- Нестатеве розмноження грибів.
- Генетична рекомбінація і життєвий цикл грибів. Парасексуальне розмноження. Статеве розмноження. Пострекомбінативна репродукція. Аски, аскоми. Типи плодових тіл. Базидії, базидіоспори, базидіоми.

Теми для індивідуальних завдань

- Проведення польових досліджень з використанням мобільних додатків та сайтів для збору даних про поширення видів (INaturalist (<https://www.inaturalist.org/>), KEM).
- Необхідно завантажити спостереження 30 видів грибів чи лишайників. Зараховуються види дослідницького рівня.
- Представлення знайдених видів у презентації.

Методи навчання

	Метод	Характеристика	Переваги
Класичні методи (за характером пізнання)	Пояснювально-ілюстративний	Лекції, пояснення.	Структурованість, традиційність, досвід.
	Частково-пошуковий	Певна свобода у дослідженні.	Мотивує до пошуку, самостійної роботи.
	Обговорення	Дискусія на заняттях.	Підсилює критичне та аналітичне мислення.
	Дослідницький	Самостійні пошукові проекти.	Підсилює аналітичне мислення.
	Активне навчання (Active Learning)	Студенти активно здійснюють дослідницьку чи практичну діяльність.	Підвищує успішність студентів порівняно з лекційною формою
	Лабораторні дослідження	Активне навчання, формується зв'язок з теоретичними знаннями	Формування практичних навичок роботи з інструментами, з виготовлення препаратів і визначення видів. Краще засвоєння матеріалу.

Інші методи	Аудіо- та відео-демонстрація	Документальні фільми, відео, інтерактивні навчальні матеріали	Використання сучасних технічних засобів допомагає студентам залучати різні органи чуття до обробки інформації.
	Контрольно-оцінювальний.	Виступ, тестування, контрольна робота.	Навчання через контрольні заходи.

Очікувані інтегровані, загальні та фахові компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК06. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні

Фахові компетентності (ФК)

СК01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології та біохімії, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.

СК04. Здатність аналізувати й узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних та біохімічних явищ і процесів.

СК07. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації.

Програмні результати навчання

ПРН2. Використовувати бібліотеки, інформаційні бази даних, інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.

ПРН6. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організмовому, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також використовувати спеціальні сучасні методи досліджень.

ПРН7. Описувати й аналізувати принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції та адаптації організмів до впливу різних чинників.

ПРН16. Моделювати об'єкти і процеси у живих організмах та їхніх компонентах із використанням математичних методів та інформаційних технологій.

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання

Поточний контроль

Форми, методи, інструменти контролю	Максимальна кількість балів, що накопичуються
Виконання лабораторних робіт	7 занять x 5 балів = 35 балів
Виконання індивідуальних завдань	15 балів
Написання контрольних робіт, тестів	2 x 10 балів = 20 балів

Підсумковий контроль

Форми, методи, інструменти контролю	Максимальна кількість балів, що накопичуються
Іспит: усний	30
Максимальна кількість балів: 100	
Складання іспиту є обов'язковим	
Політика щодо відвідування занять	
Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.	
Політика щодо дедлайнів та перескладання	
За погодженням із викладачем та у встановлений термін.	
Політика щодо академічної доброчесності	
Академічна доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці II визначається положенням «Положення про академічну доброчесність» затвердженого Вченою радою Протокол №9 від 20 грудня 2022 року. Вказану інформацію можна знайти за посиланням: https://kmf.uz.ua/mik/minosegiranyitasi_kezikonyv.pdf	
Якою мірою можна використовувати штучний інтелект під час проходження курсу згідно з шкалою, прийнятою в ЗУІ:	
Під час підготовки до лабораторних занять	0
Під час виконання індивідуальних завдань	0
Під час самостійної роботи	0
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література, електронні та онлайн інформаційні ресурси)	
Основна література	
- Andrik É. (2025): Mikológia - módszertani útmutató a laboratóriumi munkákhoz. Képzési szint: mesterképzés. Képzési ág: 09 Biológia, szak: 091 Biológia és biokémia. II. Rakóczi Ferenc Karpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász, 2025. - 51 o. - у формі електронного видання. - Jakucs E. és Vajna L. (szerk.) (2003): Mikológia. Agroinform Kiadó és Nyomda Kft., Budapest. - Jakucs E. A mikológia alapjai. – Budapest: ELTE Ötvös Kiadó. – 2009. – 226 old. - Леонтьев Д.В., Акулов О.Ю. (2007): Загальна мікологія: Підручник для вищих навчальних закладів. – Х.: Видавнича група «Основа»,. – 228 с. - Hibbett D., Nagy L.G., Nilsson R.H. (2025): Fungal diversity, evolution, and classification. Current Biology, Volume 35, Issue 11: R463-R469. https://doi.org/10.1016/j.cub.2025.01.053. - Hyde KD, Noorabadi MT, Thiyagaraja V et al. (2024): The 2024 Outline of Fungi and fungus-like taxa. Mycosphere 15(1), 5146–6239, Doi 10.5943/mycosphere/15/1/25	

-
- Wijayawardene, N.N., Hyde, K.D. *et al.* (2024): Classes and phyla of the kingdom *Fungi*. *Fungal Diversity* **128**, 1–165. <https://doi.org/10.1007/s13225-024-00540-z>
-

Допоміжна література

-
- Екологія грибів: моногр. / Г.Л. Антоняк, З.І. Калинець-Мамчур, І.О. Дудка, Н.О. Бабич, Н.Є. Панас. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 628 с. – (Сер. “Біологічні Студії”).
  - Калинець-Мамчур З. Словник-довідник з альгології та мікології: [для студ. вищ. навч. закл.]. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. – 399 с.
  - Коваленко О. Планета грибів. Як гриби годують, лікують і вбивають нас. Київ: вид-во Віхола, 2023.
-

Електронні та онлайн інформаційні ресурси

-
- The Fifth Kingdom: www.mycolog.com/fifthoc.html
  - On-line mikológia tankönyv: www.hert.ac.uk/natsci/Env/Fungi/
  - Bevezetés a gombák világába (Introduction to the Fungi) <https://ucmp.berkeley.edu/fungi/fungi.html>
  - Moore D., Robson G.D., Trinci A.P.J. (2019) 21st Century Guidebook to Fungi, SECOND EDITION / Mode of access: http://www.davidmoore.org.uk/21st_century_guidebook_to_fungi_platinum/index.htm
-

Доступ до «Google Classroom» освітнього компоненту

Денна - <https://classroom.google.com/u/1/c/ODAyMTk4MzgwOTU2>
Заочна - <https://classroom.google.com/u/1/c/ODAyMjAwMDQyNTI2>

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність

Мультимедійний проектор, Ноутбук, Програмне забезпечення: Microsoft Windows 10 PRO, Office 2016, Google Workspace for Education.

Сухі та вологі препарати, Мікроскопи „Ломо микмед (ВАР 1-20)”, Мікроскопи „Motic (SFC 100 F)”, Стереомікроскопи „МБС-10”, Бінокулярні мікроскопи „Granum” (8 шт.), Бінокулярні мікроскопи „Premiere”, Лупи.

Інша інформація, пов'язана з освітнім компонентом
